

Gemeenteraad van Hengelo
Postbus 18
7550AA Hengelo

Gemeente Hengelo

Postbus 18
7550 AA Hengelo

Onderwerp	Zaaknummer	Uw kenmerk	Datum
Informerende brief gemeenteraad statusupdate opvolging rekenkameronderzoek	3673813		5 december 2023

Geachte leden van de raad,

In december 2022 heeft u vanuit de Rekenkamer Hengelo het onderzoek 'Datagedreven sturing in de gemeente Hengelo' aangeboden gekregen. In het rapport worden een drietal aanbevelingen gedaan. Tijdens de bespreking van dit rekenkamer onderzoek in de politieke markt, 8 maart 2023 jl., is door de raad ingestemd met deze aanbevelingen en heeft het college de belofte gedaan om eind 2023 een update te geven van de stand van zaken. In deze brief geven wij graag een update van de acties die hierop verricht zijn in het afgelopen jaar:

- 1. Aanbeveling Rekenkamer:** Datagedreven sturing is in eerste instantie een uitvoeringswerkwijze die mogelijkheden biedt voor een efficiëntere en effectievere uitvoering van beleid. De raad houdt zich normaliter niet bezig met uitvoering. Toch is de aanbeveling om dat in dit geval wel te doen. Datagedreven werken is in diverse aspecten en risico's meer dan alleen uitvoering en vraagt naar de mening van de Rekenkamer om kaders van de raad. Het gaat dan met name om ethische aspecten, zoals uitwisseling en gebruik van gegevens van Hengelose burgers, voor zover niet wettelijk geregeld, en de reikwijdte van informatietechnologie, zoals het gebruik van algoritmen en onder welke omstandigheden

Voor een onderwerp als ethiek is het moeilijk om pasklare kaders te stellen die voor elke situatie van toepassing zijn. Uiteraard is voor een verantwoorde omgang met ethiek wel een duidelijke houvast noodzakelijk. Vanuit deze gedachte zijn we aan de slag gegaan met het opstellen van kaders en het schetsen van een proces om toe te zien op een ethisch verantwoorde werkwijze bij toepassing van technologieën en data. De kaders en het proces zijn samengesteld voor de gehele organisatie.

Kaders

We hanteren de Principes voor de Digitale Samenleving¹ als algemeen kader bij het toepassen van technologieën en data. Deze principes bieden niet alleen handvatten bij ethische vraagstukken, maar ook voor niet-ethische vraagstukken. Zoals bijvoorbeeld principes die gelden bij het toepassen van toegankelijke digitale technologie. Aan de hand van deze principes zal een checklist worden ontwikkeld die de ambtelijke organisatie dient te doorlopen indien er met technologieën of data gewerkt gaat worden. Het resultaat is een duiding of de principes toegepast moeten worden. Indien dit het geval is, dient er een aanvullende vragenlijst ingevuld te worden om eventuele ethische risico's te identificeren en te doen besluiten of het ethisch adviesorgaan geconsulteerd dient te worden.

¹ [Principes voor de Digitale Samenleving versie 2022 \(vnq.nl\)](#)

Vermeld altijd het zaaknummer als u contact opneemt met de gemeente.

Bezoekadres
Burgemeester van der
Dussenplein 1

E-mailadres
gemeente@hengelo.nl
Telefoonnummer
14-074

Voorstel Ethisch adviesorgaan

Om toe te kunnen zien op een goede naleving van de processen rondom digitale ethiek is het voorstel om voor Hengelo een ethisch adviesorgaan in te richten. Dit is niet vergelijkbaar met een formele ethische commissie. Een ethische commissie is over het algemeen een zware commissie die vaak slechts enkele casussen per jaar op de agenda krijgt. Het adviesorgaan in Hengelo willen we dichter op de uitvoering zetten waarbij een rol gepakt kan worden in alle relevante processen/trajecten.

Het ethisch adviesorgaan is een niet-formeel, flexibel, multidisciplinair team, waarin diverse medewerkers plaatsnemen. Daarnaast zal het orgaan worden bijgestaan door een externe ethische procesbegeleider. Dit is iemand die kennis en expertise heeft op het gebied van ethiek en het adviesorgaan kan begeleiden in het komen tot een goed advies. Op basis van de onderwerpen die besproken worden kan de samenstelling veranderen.

Er is voornamelijk voor gekozen om geen bestuurders deel te laten nemen in dit adviesorgaan. Het toepassen van een ethisch kader en gehoor geven aan het voorgestelde proces en rapporteren over de bevindingen zorgt voor een efficiënte en zuivere inrichting. Uiteraard kan de raad haar controlerende rol uitvoeren. Alle adviezen die gegeven worden vanuit het ethisch adviesorgaan worden, samen met een korte beschrijving van het onderwerp en de conclusie vanuit de proceseigenaar, gepubliceerd en over gerapporteerd via het reguliere P&C-proces. Tevens zal periodiek over de uitgebrachte adviezen met de verantwoordelijke wethouder van gedachten worden gewisseld en bepaald worden welke opvolging (college, raad) passend is.

Het Ethisch adviesorgaan kan de overweging maken om inwoners, op afroep, te betrekken in het orgaan. Dit al naar gelang het onderwerp.

Indien het Ethisch adviesorgaan wordt bevestigd zal zij de nog op te stellen handreiking digitale ethiek doorlopen.

- 2. Aanbeveling Rekenkamer:** Het werken met data zoals dit thans in Hengelo standaard is en het nieuwe normaal moet worden, vereist sturing. Deze krijgt meer gestalte indien er consequent gevraagd wordt naar onderbouwing van voorstellen met data en analyse op basis van data. Dit geldt voor zowel de raad als voor het college en het ambtelijk management.

In het afgelopen halfjaar is er een datastrategie opgesteld. Dit is een uitvoeringsdocument waarin focus is aangebracht op de te realiseren projecten. In de datastrategie staat aan de hand van vier pijlers (Mens, Organisatie & Processen, Data en Technologisch Fundament) beschreven welke stappen noodzakelijk zijn in de uitvoering om de visie op datagedreven werken waar te maken. Vanuit de pijlers zijn activiteiten benoemd die grofweg in de tijd zijn gepland voor de periode 2024-2026.

Voor deze aanbeveling vanuit de rekenkamer zijn met name de activiteiten die voortvloeien uit de pijler 'Mens' van groot belang. Hierin is specifiek voor de doelgroep bestuurders en managers een doel opgenomen die beschrijft dat het sturen op gebruik van data integraal onderdeel van het werk dient te worden. En dat met name het management de randvoorwaarden dient te scheppen bij medewerkers om datagedreven te kunnen werken. Dit zit hem met name in het investeren in mensen, de organisatie, data en techniek. De activiteiten die hiervoor benodigd zijn, zijn benoemd als een van de eerste acties die opgepakt dienen te worden en staan gepland voor 2024.

Daarnaast hebben we het afgelopen jaar al acties ondernomen op basis van de inhoud van de datastrategie. Een mooi voorbeeld hiervan is het transformatieplan Sociaal Domein. Vanuit het management is hiervoor een opgavecoördinator Monitoring & Sturing aangesteld waar de taak is neergelegd om in de diverse uitvoeringsplannen monitoring en sturing op basis van data terug te laten komen. Dit heeft er toe geleid dat er voor ieder project is nagedacht over relevante onderbouwing met data en op welke manier hierop gestuurd kan worden.

Vermeld altijd het zaaknummer als u contact opneemt met de gemeente.

Bezoekadres

Burgemeester van der
Dussenplein 1

E-mailadres

gemeente@hengelo.nl

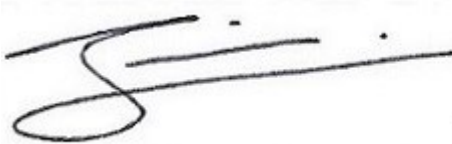
Telefoonnummer

14-074

- 3.** Aanbeveling Rekenkamer: Verifieer dat de basis op orde is voordat de stap naar voorspellende analyse wordt genomen. De basis op orde is immers het fundament van datagedreven sturing. Met de basis op orde wordt bedoeld dat de randvoorwaardelijke zaken voor datagedreven werken zijn ingericht, zowel met betrekking tot de gegevens (data op orde) als een veilige, verantwoorde en rechtmatige omgang met gegevens (basis op orde).

In de uitvoering van dataprojecten staat de 'basis op orde' hoog in het vaandel. Voor de projecten die afgelopen jaar zijn uitgevoerd is de kwaliteit van de gebruikte data inzichtelijk gemaakt, zijn aan de hand van een DEDA ethische risico's bepaald en is het eigenaarschap belegd. Om met meer snelheid de 'basis op orde' te krijgen voor de gehele organisatie is het noodzakelijk om los van de dataprojecten hierop in te zetten. In de opgestelde datastrategie zijn hier vanuit de pijlers 'Organisatie & Processen' en 'Data' doelen opgenomen en activiteiten benoemd. De voornaamste activiteiten liggen hier op het gebied van het in kaart brengen en beleggen van rollen en verantwoordelijkheden voor het werken met data. Daarnaast dient er een centraal overzicht opgesteld te worden van alle data die wij als gemeente inwinnen, beheren en gebruiken, wie waar verantwoordelijk voor is en van welke kwaliteit de data is. Deze activiteiten zijn voor de tweede helft 2024, met uitloop naar 2025 opgenomen.

Met vriendelijke groet,
Burgemeester en wethouders van Hengelo,
de secretaris, de burgemeester,

De heer J. Eshuis

De heer S.W.J.G Schelberg

Vermeld altijd het zaaknummer als u contact opneemt met de gemeente.

Bezoekadres

Burgemeester van der
Dussenplein 1

E-mailadres

gemeente@hengelo.nl

Telefoonnummer

14-074